

REZUMAT

Teza de doctorat intitulată “Studii privind managementul agroturistic în zonele montane și premontane ale județului Bihor” are 2 părți: prima parte este un studiu bibliografic asupra turismului rural și agroturismului și cuprinde primele 4 capitole, iar partea a 2-a cuprinde cercetările proprii și este formată din 5 capitole.

În primul capitol sunt definite conceptele de: turism, turism rural, agroturism și se prezintă situația actuală a turismului, turismului rural și agroturismului în România.

Pornind de la o definiție mai generală, profesorul elvețian W. Hunziker, specialist consacrat în cercetarea fenomenului turistic, definește turismul ca fiind *„ansamblul relațiilor și fenomenelor ce rezultă din deplasarea și sejurul persoanelor, în afara locului de reședință, atât timp cât sejurul și deplasarea nu sunt motivate pe o stabilire permanentă sau o activitate oarecare”*. (Hunziker W., 1940)

„Turismul rural este o formă particulară de turism, cuprinzând atât activitatea turistică propriu-zisă (cazare, pensiune, circulație turistică, derularea programelor, prestarea serviciilor de bază și suplimentare), cât și activitatea economică, de regulă agricolă, practică de gazdele turiștilor (activități productive de prelucrare a produselor agricole în gospodărie și de comercializare a acestora către turiști sau prin rețele comerciale), precum și modul de petrecere a timpului liber”. (Alec I. N., 2006).

Agroturismul reprezintă „acțiunea de deplasare a unei persoane într-o localitate rurală nepoluată, pitorească, având un specific agrar, finalizată prin șederea pentru o perioadă de cel puțin 24 de ore într-o gospodărie țărănească, consumul de produse locale alimentare și nealimentare și coabitarea, observația, asistența și coparticiparea în comunitatea socială locală, prin respectarea normelor ce fac posibilă întreaga acțiune”. (Câdea Melinda, 2001)

Capitolul 2 intitulat „Dezvoltarea durabilă, turismul durabil și ecoturismul – necesități ale schimbărilor economice” prezintă elementele componente ale dezvoltării durabile, principiile dezvoltării durabile a turismului și principiile ecoturismului.

Dezvoltarea durabilă are următoarele elemente componente:

- redimensionarea creșterii economice;
- eliminarea sărăciei;
- reducerea creșterii demografice necontrolate;
- conservarea resurselor naturale și implicit supravegherea dezvoltării economice în raport cu mediul;
- reorientarea tehnologiei;
- ralierea la deciziile privind mediul și economia existente pe plan mondial. **(Dumitriu Camelia, 2004; Stoica Maricica, 2006)**

Dezvoltarea durabilă a turismului are trei principii:

- *dezvoltarea în condiții de compatibilitate cu mediul prin protejarea proceselor ecologice fundamentale, a diversității biologice și a resurselor naturale;*
- *dezvoltarea în condiții de compatibilitate cu cultura și valorile comunității locale, prin respectarea dreptului acestora de a decide asupra existenței lor materiale și spirituale și a protejării identității;*
- *dezvoltarea în condiții de eficiență economică și de valorificare eficientă a resurselor, astfel încât să poată fi utilizate și de către generațiile viitoare.*
(Cristureanu Cristiana, 2006)

Ecoturismul, ca principală formă a turismului durabil se ghidează după o serie de principii:

- Accent pe natură – se pune accent pe contactul direct cu natura;
- Interpretare – integrează oportunități de înțelegere a naturii;
- Durabilitate de mediu – promovarea de practici pentru un turism durabil din punct de vedere ecologic;
- Contribuția la conservare – contribuția activă la conservarea zonelor naturale;
- Implicarea comunităților locale – contribuția la creșterea nivelului de trai al comunităților locale;
- Componenta culturală – protejarea culturilor și tradițiilor locale;
- Satisfacția consumatorului – plierea pe așteptările consumatorilor;
- Marketing responsabil. **(Benea I. C., 2005)**

În capitolul 3 sunt prezentate aspecte ale turismului rural și agroturismului în unele țări europene: Germania, Croația, Ungaria, Polonia, Austria, Franța, Spania, precum și dimensiuni ale turismului rural și agroturismului pe plan mondial: în SUA și Asia.

În capitolul 4 sunt prezentate noțiunile de: piața turistică și agroturistică, cererea turistică și agroturistică, oferta turistică și agroturistică și eco-marketingul.

Prin noțiunea de piață turistică se înțelege pe de o parte piața produsului turistic, în componența căreia intră:

- piața turismului de agrement;
- piața turismului cultural;
- piața monumentelor istorice etc.

și piața firmei de turism în componența căreia intră firmele care produc și vând produse turistice (tour-operatorii și agențiile de voiaj). **(Altman I. S., 2004)**

Cererea turistică reprezintă „cantitatea dintr-un produs turistic pe care diverși agenți economici – individ, grup – sunt dispuși să o cumpere, la un moment dat, pentru diverse niveluri de preț/tarif, celelalte variabile fiind presupuse stabile”. **(Bucur-Sabo Mariana, 2006)**

„Oferta turistică este formată din cadrul și potențialul natural și antropic, echipamentul de producție al serviciilor turistice, masa de bunuri materiale (alimentare, industriale) destinate consumului turistic, forța de muncă specializată în activitățile turistice, infrastructura turistică și condițiile de comercializare (preț, facilități etc.). **(Benea M. C., 2005)**

Abordarea conceptului de marketing ecologic poate fi făcută prin prisma teoriei economice și a teoriei de marketing. Teoria economică abordează marketingul ecologic din trei perspective: conceptul dezvoltării sustenabile, inovare și creativitate și rolul statului în acest proces. Teoria de marketing pune accent pe responsabilitatea socială, marketingul social, mixul de marketing și consumatorul ecologic. **(Dumitriu Camelia, 2004)**

Capitolul 5 descrie scopul cercetărilor, obiectivele urmărite și metodele utilizate în cercetare.

Prezenta teză de doctorat și-a propus analizarea detaliată a factorilor turistici din zonele montane și premontane ale județului Bihor cu evidențierea posibilităților de valorificare eficientă a potențialului turistic existent.

Obiectivul principal al cercetărilor efectuate a fost acela de a evidenția potențialul agroturistic al zonelor montane și premontane ale județului Bihor, caracteristicile ofertei în cazul agroturismului, precum și efectele dezvoltării agroturismului asupra comunităților locale.

Alte obiective complementare urmărite în elaborarea acestui studiu agroturistic se referă la:

- tendințele dezvoltării agroturismului pe plan mondial și în România;
- rolul infrastructurii în dezvoltarea agroturismului;
- potențialul agroturistic al zonei montane;
- valorificarea resurselor locale prin agroturism;

- eficiența economică a agroturismului și turismului rural;
- strategii de dezvoltare a turismului rural și a agroturismului.

În studierea fenomenului turismului rural, al agroturismului și managementului acestuia se remarcă atât pe plan național cât și internațional utilizarea unui număr mare de metode. Nici una dintre ele nu este considerată ideală. Fiecare metodă prezintă atât avantaje cât și dezavantaje, ceea ce determină necesitatea găsirii unor noi metode care să cuprindă fenomenul turistic în ansamblul său.

Pentru cunoașterea și analiza fenomenului turistic se utilizează următoarele metode: monografia statistică, ancheta selectivă, raportul statistic, înregistrările, ancheta de sondaj, extrapolarea, covariația, corelația, chestionarul.

În capitolul 6 intitulat „Factorii care influențează dezvoltarea agroturismului în zonele montane și premontane ale județului Bihor” sunt prezentați factorii naturali și factorii antropici care influențează dezvoltarea agroturismului în arealul studiat.

Pe baza discuțiilor avute cu organele de conducere a agriculturii din județul Bihor, pe baza Ordinului nr. 328/18.05.2004 și pe baza Ordinului nr. 355/10.05.2007, pe teritoriul acestui județ au fost delimitate zonele montane și premontane luându-se în considerare condițiile climatice, modul de folosință a terenului (ponderea terenului arabil, a pajiștilor și a pădurilor), panta terenului (de peste 15% pentru zona montană), altitudinea terenului, densitatea populației și structura de producție, beneficiindu-se de evidențele statistice de la nivel județean și comunal.

Pe baza acestei metodologii s-a ajuns la concluzia că zona montană a județului Bihor cuprinde 16 comune și 3 orașe, cu 70 de sate.

Se poate observa că există în zona montană a județului Bihor comune cu un număr variabil de sate, 1 în comuna Roșia, 2 în comuna Bulz, 3 în comunele Lazuri de Beiuș, Șinteu, Șuncuiuș, Tărcaia, 4 în comunele Budureasa, Câmpani, Căbești, Criștioru de Jos, Curățele, Finiș, 5 în comunele Borod, Bratca, Lunca, 6 în comuna Pietroasa.

În zona premontană a județului Bihor comune cu un număr variabil de sate, 3 în comunele Cărpinet, Vadu Crișului, Vârciorog, 4 în comunele Derna, Remetea, 5 în comuna Rieni, 6 în comuna Popești, 7 în comuna Brusturi, 8 în Buntești.

Factorii naturali care influențează dezvoltarea agroturismului în arealul cercetat sunt: relieful, hidrografia, potențialul climato-turistic, vegetația, fauna, natura protejată.

În zona montană și premontană a județului Bihor, factorii antropici sunt foarte variați și se pot clasifica în: elemente etnografice, manifestări locale, monumente istorice.

Capitolul 7 prezintă stadiul actual al dezvoltării agroturismului în zonele montane și premontane ale județului Bihor.

Conform situațiilor statistice provenite de la organisme locale și naționale și a informațiilor culese de pe teren, în zonele montane și premontane ale județului Bihor există peste 50 de gospodării și pensiuni agroturistice. Localitățile în care se găsesc gospodării și pensiuni agroturistice sunt Peștiș, Bratca, Bulz, Remeți, Finiș, Chișcău, Bălnaca, Zece Hotare, Tărcaia, Rieni, Vadu Crișului.

În localitățile din zona montană a județului Bihor au fost identificate și descrise 22 de pensiuni și gospodării agroturistice reprezentative, iar în zona premontană au fost descrise 3 pensiuni reprezentative.

În capitolul 7 este prezentată dezvoltarea agroturistică a comunei Remetea, comună situată în zona premontană a județului Bihor. Sunt prezentate: condițiile naturale, resursele comunitare, populația, sănătatea, învățământul, infrastructura, industria, agricultura.

Relieful predominant al comunei Remetea este colinar, piemontan, remarcându-se Dealurile Meziadului. Comuna Remetea este amplasată într-o zonă foarte pitorească la poalele Munților Pădurea Craiului, iar altitudinea medie este cuprinsă între 400 și 800 m.

Principalele tipuri de **soluri** prezente în comună sunt: solul brun-roșcat de pădure, solul brun de pădure, podzolul argilo-iluvial. Solurile brun-roșcat de pădure și brun de pădure se găsesc în zona pădurilor de foioase și în apropierea lor, podzolul argilo-iluvial se găsește în regiunea dealurilor premontane.

Cele mai importante resurse comunitare de care dispune comuna Remetea sunt următoarele:

- Peștera Meziad, monument al naturii, mulți ani fiind considerată cea mai lungă peșteră din România;
- Excedent de produse agricole (lapte, ouă, carne, grâu, porumb, fructe);
- Fructe de pădure, ciuperci;
- Bisericele vechi de lemn din Petreasa, Remetea și Drăgoteni;
- Resurse umane calificate;
- Femei pricepute la țesut;
- Zilele comunei Remetea au ajuns în anul 2009 la a X-a ediție.

În comuna Remetea trăiau la data recensământului din anul 2002, 3259 de persoane, din care 1589 bărbați (48,76%) și 1670 femei (51,24%). (Sursa: Date statistice Primăria Remetea)

În comuna Remetea, între anii 2000-2006 au fost implementate următoarele trei proiecte:

- “Promovarea tradițiilor locale” în valoare de 2.000 EURO;
- “Alimentarea cu apă a localităților: Remetea, Petreasa, Drăgoteni” în valoare de 8.300.000 RON;
- “Construirea de noi poduri în satul Meziad” în valoare de 240.000 RON.

Din totalul de 4.512 ha, cât reprezintă suprafața agricolă a comunei Remetea, suprafața arabilă cuprinde 2.711 ha, pășunile cuprind 1296 ha, fânețele cuprind 430 ha.

La cele 1105 locuințe înregistrate la recensământ există numai 1025 gospodării active. 91,21% din gospodării dețin până la 5 ha teren. Aceste gospodării sunt considerate în opinia specialiștilor ca fiind gospodării agricole familiale de subzistență în care produsele sunt destinate, în majoritate autoconsumului.

Situația efectivelor de animale în anul 2007 comparativ cu anul 2005 este prezentată în tabelul 7.8. (Sursa: Date statistice DADR Bihor). Se observă că numărul bovinelor în anul 2007 este mai mic cu 110 capete decât în anul 2005, numărul caprinelor s-a diminuat cu 20 capete față de anul 2005. Numărul ovinelor a crescut cu 350 capete, numărul cabalinelor a crescut cu 20 capete, iar numărul porcinelor a crescut cu 580 capete în anul 2007 față de anul 2005.

Analiza SWOT a agriculturii din comuna Remetea

Puncte tari:

1. existența în comună a unui punct de însămânțări artificiale la vaci;
2. problemele de retrocedare a terenurilor au fost rezolvate în procent de 95%;
3. există o veche tradiție a creșterii animalelor.

Puncte slabe:

1. fărâmițarea excesivă a terenurilor;
2. dimensiuni reduse ale proprietăților (terenurilor arabile);
3. utilaje agricole uzate moral și fizic.

Oportunități:

1. înființarea unor centre de colectare și prelucrare a produselor agricole;
2. promovarea unui program de ameliorare a efectivelor de animale.

Riscuri:

1. Posibilitatea degradării fizice a solului;
2. Dezinteresul comunității pentru anumite proiecte privind dezvoltarea agriculturii.

Factorii antropici din comuna Remetea sunt foarte variați.

Pe lângă factorii antropici, comuna Remetea beneficiază de următoarele obiective turistice:

- Peștera Meziad, monument al naturii;
- Văile Meziad și Roșia, cu chei și formațiuni carstice deosebite;
- Stejarul secular situate pe șoseaua Remetea-Meziad (vechi de peste 400 ani);
- Ferma de struți de la pensiunea Turul.

În comuna Remetea se păstrează unele meșteșuguri, artă populară tradițională (port cusături), arhitectură tradițională (porți, case), dar acestea sunt din ce în ce mai rar întâlnite.

Dintre meșteșuguri, cele mai reprezentate la ora actuală sunt: țesătoria, torsul la furcă, fierăria, confecționarea măturilor de nuiele, fabricarea varului bulgări și altele mai slab reprezentate.

Cadrul pitoresc și nepoluant, particularitățile microclimatice, existența a numeroase puncte de interes turistic, fac ca turiștii să găsească în comuna Remetea condiții optime pentru recomfortare fizică și mentală.

În comuna Remetea deși există posibilitatea practicării agroturismului, sunt puține gospodării care să fie atestate în acest scop. În ultimul timp, se constată că tot mai mulți gospodari sunt interesați de practicarea agroturismului.

Capitolul 7 prezintă formele de turism rural practicate în zonele montane și premontane ale județului Bihor: turismul montan, turismul de aventură și speoturismul, cicloturismul, pescuitul, ecoturismul, turismul cultural, turismul curativ, turismul religios, agroturismul.

Capitolul 8 cuprinde un studiu de caz: eficiența economică a activității de agroturism la pensiunea Turul. Se prezintă activitatea de cazare, servirea mesei, volumul și structura cheltuielilor și a veniturilor, rentabilitatea pensiunii Turul.

În capitolul 9 sunt stabilite direcțiile strategice de dezvoltare pentru perioada 2007-2013 a turismului rural și a agroturismului în zonele montane și premontane ale județului Bihor.

De asemenea, capitolul 9 conține proiectele propuse în vederea dezvoltării turismului rural și a agroturismului în arealul cercetat.

Teza se încheie cu prezentarea concluziilor și recomandărilor formulate și cu bibliografia utilizată.